

Hírek

az EU lisszaboni kábítószerügyi központjából

2022. ÉVI EURÓPAI KÁBÍTÓSZER-JELENTÉS: FŐBB MEGÁLLAPÍTÁSOK

A kábítószer-kínálat és -használat újbóli fellendülése a COVID19 enyhülése után

(14.06.2022, LISBON **EMBARGO 11.00 CET/10.00 Lisbon**) A kábítószer-kínálat és -használat COVID-19 utáni gyors, újbóli fellendülése is szerepel az **EU kábítószer-ügynöksége (EMCDDA)** által kiemelt témák között, a **2022. évi európai kábítószer-jelentés: Trendek és fejlemények** kiadványának ⁽¹⁾ mai közzétételéhez kapcsolódva. A jelentés a legfrissebb áttekintést nyújtja az európai kábítószer-helyzetről, feltárva a hosszú távú trendeket és a felmerülő veszélyforrásokat. Most, amikor a nemzetközi helyzet új kihívásokat teremt, a jelentés kitér arra is, hogy a folyamatban lévő globális események hogyan befolyásolhatják a jövőben az európai kábítószer-probléma dinamikáját.

Az éves áttekintés bemutatja, hogyan alakulnak tovább Európa kábítószerrel kapcsolatos problémái, és hogyan mozgatja az innováció a kábítószerpiacot. A kábítószeresek hozzáférhetősége továbbra is magas az egész EU-ban (egyes esetekben, például a kokain tekintetében, meghaladja a világjárvány előtti szintet), és továbbra is jelennek meg erős és veszélyes anyagok. A jelentésből az is kiderül, hogy a kannabisztermékek egyre változatosabbá válnak, és hogy a szintetikus kábítószeresek előállítására egyre növekszik Európában.

A kábítószer-használat esetében is arra utalnak a jelek, hogy az visszaállt a világjárvány előtti szintre. A szennyvízelemzés például a kokain, crack, amfetamin és metamfetamin használatának növekedését mutatja egyes városokban 2020 és 2021 között ⁽²⁾. És mivel a COVID-19-cel összefüggő korlátozások Európa-szerte enyhültek, úgy tűnik, hogy a kábítószer-használók kezelése és más szolgáltatások visszatértek a „régikérvágásba”, miközben a lezárások alatt kialakult innovatív gyakorlatok egy része (e-egészségügyi szolgáltatások, telemedicina) is megmaradt.

Ylva Johansson belügyi biztos szerint: „A szintetikus kábítószeresek előállításának folyamatos növekedése az EU-ban azt mutatja, hogy a szervezett bűnözői csoportok rendületlenül igyekeznek hasznot húzni az illegális kábítószer-kereskedelemből, veszélyeztetve az egészséget és a közbiztonságot. Különös aggodalomra ad okot, hogy az európai és nemzetközi bűnszövetkezetek közötti partnerségek révén rekordmennyiségű kokain vált elérhetővé és a metamfetamin előállítás ipari méreteket öltött Európában. Ez magában hordozza a megnövekedett használat és a káros hatások lehetőségét. Az EU és tagállamai továbbra is együttműködve, az EU bűnüldözési prioritásain, valamint kábítószer- és biztonsági stratégiáin alapuló közös erőfeszítéssel fognak fellépni e növekvő fenyegetésekkel szemben.”

Alexis Goosdeel, az EMCDDA igazgatója hozzátette: „A jelentés üzenete három szóban foglalható össze: *Mindenki, mindenhol, mindent*. A hagyományos kábítószeresek még soha nem voltak ennyire hozzáférhetőek, és folyamatosan jelennek meg új, potens anyagok. Ma már szinte minden, pszichoaktív tulajdonságokkal rendelkező anyag kábítószer lehet, mivel a határok elmosódnak a legális és illegális anyagok között. Emellett mindenki érintett lehet, akár közvetlenül, akár közvetve, mivel a kábítószer-problémák súlyosbítják a legtöbb más fontos egészségügyi és társadalmi kihívást, amellyel napjainkban szembe kell néznünk. Ez a jelentés egy olyan időszakban kerül nyilvánosságra, amikor a jelentős globális események életünk minden területét érintik. A jelenlegi trendek és a felmerülő veszélyforrások elemzésén keresztül feltárja, hogy ezek a fejlemények hogyan befolyásolhatják a jövőbeli kábítószer-problémát Európában. Szilárd meggyőződésem, hogy csak akkor tudjuk kezelni a kábítószerrel kapcsolatos összetett szakpolitikai kérdéseket, ha a probléma kiegyensúlyozott és tényeken alapuló megértésére alapozzuk válaszaikat”.

Továbbra is megjelennek veszélyes új pszichoaktív anyagok — a katonák a figyelem középpontjában

Európában továbbra is hetente egy új pszichoaktív anyag (ÚPSZ) jelenik meg, ami népegészségügyi kihívást jelent. 2021-ben 52 új pszichoaktív szert jelentettek először az EU Korai Jelzőrendszerén (EWS) keresztül, így az EMCDDA által ellenőrzött ÚPSZ-ok száma 880-ra emelkedett. 2021-ben 6 új szintetikus opioidot, 6 új szintetikus katinont és 15 új szintetikus kannabinoidot jelentettek először. A mai napon új jelentés kerül nyilvánosságra a Korai Jelzőrendszer eredményeiről, mivel a hálózat ma ünnepli fennállásának 25. évfordulóját ⁽³⁾.

2020-ban rekordmennyiségű ÚPSZ-t foglaltak le Európában (27 EU-tagállam, Törökország és Norvégia), összesen 6,9 tonnát (41 100 lefoglalás). A lefoglalt anyag 3,3 tonna szintetikus katinon volt, amelyek gyakran a hagyományos stimulánsok (pl. kokain, MDMA) helyettesítőjeként kerülnek forgalomba. A szintetikus katinonok Kínában bevezetett szabályozását követően a 2020-ban Európába szállított ilyen anyagok nagy része Indiából származott, ami valószínűleg a piac jogi szabályozáshoz és a kínálat akadozásához való alkalmazkodását tükrözi. 2021 végén az EMCDDA 162 szintetikus katinont monitorozott, ami a szintetikus kannabinoidok után (224 megfigyelt) a második legnagyobb megfigyelés alatt álló ÚPSZ kategória. A szintetikus katinonok Európába irányuló rekordmértetű kereskedelme és az ártalmakról (pl. mérgezésekről) szóló jelentések új válaszlépéseket tettek szükségessé. Két szintetikus katinon, a 3-MMC és a 3-CMC 2021-ben kockázatértékelésen esett át, és az Európai Bizottság javaslatot tett az egész EU-ban történő szabályozás alá vonásukra.

Kannabisz — új fejlemények Európa legnépszerűbb tiltott kábítószerével kapcsolatban

A kannabisz kapcsán végbemenő fejlemények új kihívások elé állítják az országokat az Európában leggyakrabban fogyasztott tiltott kábítószerrel kapcsolatban. A kannabisztermékek egyre változatosabbá válnak, beleértve a kivonatokat, az ehető termékeket (magas THC-tartalommal) és a CBD-termékeket (alacsony THC-tartalommal). Az európai kannabisz-szakpolitikai környezet is változik a szakpolitikák hatályának fokozatos kiszélesedésével. A tiltott kannabisz ellenőrzése mellett a szakpolitikák ma már az orvosi és egyéb felhasználásra szánt kannabisz szabályozására is kiterjednek.

2020-ban a hasis átlagos THC-tartalma 21% volt, ami majdnem kétszerese a növényi kannabiszénak (11%), ezzel megfordítva az elmúlt években megfigyelhető tendenciát, amely szerint a növényi kannabisz jellemzően magasabb hatóanyag-tartalmú volt. Ez tükrözi a piaci innovációt, mivel az általában az EU-n kívülről származó gyantatermelők, úgy tűnik, reagáltak az Európában termesztett növényi kannabisz által támasztott versenyre. A jelentésben szintén megjelennek az illegális kannabisztermékek szintetikus kannabinoidokkal történő felütése miatti aggodalmak, mivel ezek igen potensek és mérgezőek lehetnek. Azok a szerhasználók, akik azt hiszik, hogy természetes kannabiszterméket vásároltak, nem tudhatják, hogy a termék szintetikus kannabinoidokat tartalmaz, és hogy nagyobb egészségügyi kockázatnak vannak kitéve.

A kábítószer-előállítás, -kereskedelem és -elérhetőség növekedésének jelei Európában

2020-ban több mint 350 illegális kábítószer-előállító laboratóriumot számoltak fel, köztük néhány nagyszabású kokain-, metamfetamin- és katinon-előállító létesítményt. A legfrissebb elemzés szerint a kokain továbbra is nagy mennyiségben férhető hozzá Európában, ami számos egészségügyi veszélyt hordoz magában. 2020-ban rekordmennyiségű, 213 tonna kokaint foglaltak le az EU-ban (2019-ben 202 tonnát), és 23 laboratóriumot számoltak fel (2019-ben 15-öt) ⁽⁴⁾.

Az amfetamin hozzáférhetősége is magas, és valószínűleg emelkedik. 2020-ban az uniós tagállamok rekordmennyiségű, 21,2 tonnát foglaltak le (2019-ben 15,4 tonnát), és 78 amfetamin-laboratóriumot számoltak fel (2019-ben 38-at). A jelentés rámutat, hogy Európában egyre több közepes és nagyméretű metamfetamin-előállító létesítményt számolnak fel. A metamfetamin előállítása és kínálata a közelmúltban megváltozott Európában. Ez a fejlődés a szélesebb körű hozzáférhetőség és a szélesebb körű használat kockázatát hordozza magában.

A felszámolt MDMA-laboratóriumok száma (29) 2020-ban viszonylag stabil maradt. Ezenkívül 15 katinon előállító telephelyet számoltak fel (2019-ben 5-öt), és 860 kg katinon előállításához szükséges előanyagot (prekurzort) foglaltak le (2019-ben 438 kg-ot). Bár kevésbé elterjedtek, de 2020-ban heroint, ketamint, GBL-t és DMT-t előállító illegális laboratóriumokat is felszámoltak az EU-ban.

A jelentésben felvetett egyik legfontosabb kérdés, hogy a darknetes kábítószerpiacok hanyatlóban vannak-e. Úgy tűnik, hogy számos tényező befolyásolja az aktivitást ezeken a piacokon (pl. bűnüldözési tevékenység, szállítási problémák, csalások). A becsült bevételek 2021 végére drámai mértékben, napi 30 000 euró alá csökkentek (szemben a 2020-as napi 1 millió euróval). Úgy tűnik, hogy a közösségi média és az azonnali üzenetküldő alkalmazások biztonságosabb és kényelmesebb beszerzési forrásnak számítanak, ami alátámasztja, hogy ezen a területen válaszlépésekre van szükség.

A kezelési és ártalomcsökkentési szolgáltatások bővítésének szükségessége

A ma közzétett jelentés hangsúlyozza, hogy Európában növelni kell az intravénás kábítószerrel élők számára nyújtott kezelési és ártalomcsökkentő szolgáltatásokat. 2020-ban csak **Csehország, Spanyolország, Luxemburg és Norvégia** számolt be arról, hogy teljesítette az Egészségügyi Világszervezet (WHO) 2020-ra vonatkozó célkitűzését, amely szerint évente 200 fecskendő biztosítandó minden egyes kábítószerrel injektáló személyre, továbbá a nagykockázatú opioidhasználók 40%-a részt vegyen opioid-agonista kezelésben (OAT), ami védelmet nyújt a kábítószer-túladagolás ellen. 2020-ban a becslések szerint az EU-ban egymillió magaskockázatú opioidhasználó és 514.000 opioid-agonista kezelésben ellátott volt, ami 50%-os általános kezelési lefedettségre utal. Az egyes országok között azonban nagy különbségek mutatkoznak, és a kezelés lefedettsége számos uniós tagállamban még mindig elégtelen.

Az intravénás kábítószer-használat súlyos egészségügyi problémákkal, például fertőző betegségekkel, túladagolással és halálesetekkel jár. Miközben a heroin intravénás használata csökkenőben van, egyre nagyobb aggodalomra ad okot az anyagok szélesebb körének, köztük az amfetamin, a kokain, a szintetikus katinonok, a receptre felírt opioidok és más gyógyszerek intravénás használata.

A becslések szerint 2020-ban az EU-ban 5800 kábítószerrel összefüggő túladagolási haláleset történt. E halálesetek többsége polidrog-használattal függött össze, amely jellemzően illegális opioidok, más illegális kábítószer, gyógyszerek és alkohol kombinációját jelenti ⁽⁵⁾. A jelentések szerint a kokain nagyfokú európai hozzáférhetősége mellett a crack fogyasztása is növekedhet, és egyre több városban és országban azonosítható a veszélyeztetett kábítószer-használók körében. A cracket általában elszívják, de intravénásan is fogyasztható, és használata számos egészségügyi és társadalmi ártalommal (pl. fertőző betegségek és erőszak) jár. A hosszú távú trendek a növekedés irányába mutatnak: 2020-ban Európában a becslések szerint 7000 kliens jelentkezett crackproblémák miatt kábítószer-kezelésre, ami a 2016-os érték háromszorosa.

Nemzetközi helyzet: új kihívások és potenciális fenyegetések

Az európai kábítószer-problémát a nemzetközi fejlemények is befolyásolhatják. A ma közzétett jelentés a közelmúlt **afganisztáni** és **ukrajnai** fejleményeit, valamint ezek lehetséges hatásait vizsgálja a kábítószer területén. Bár még túl korai lenne felmérni ezen események teljes hatását, szükség lesz a helyzet célzott nyomon követésére a szakpolitika és a válaszlépések megalapozása érdekében.

Annak ellenére, hogy a tálibok 2022-ben betiltották a kábítószer előállítását, értékesítését és kereskedelmét **Afganisztánban**, úgy tűnik, a máktermesztés folytatódik. Az ország jelenlegi pénzügyi problémái miatt a kábítószer-bevételek fontosabb bevételi forrássá válhatnak, ami az Európába irányuló heroincsempészet növekedéséhez vezethet. Egy másik kulcsfontosságú kérdés, hogy Európa az Afganisztánban előállított metamfetamin fogyasztói piacává válik-e. Jelenleg az európai gyártók látják el az EU piacát ezzel a hatóanyaggal. A közelmúltban azonban nagyszabású efedra alapú metamfetamin-előállítás is megfigyelhető volt Afganisztánban, valamint néhány ismert heroincsempész-útvonal mentén egyre több ilyen kábítószer került lefoglalásra.

Az **ukrajnai** háború tovább növelte az európai kábítószerhelyzet bizonytalanságát. Az Ukrajnában kábítószer-kezelést igénybe vevők az EU-ban menedéket keresők kis hányadát teszik majd ki. Ezeknek az egyéneknek szükségük van a kezelés folytatására, valamint a sajátos szükségleteikhez és nyelvükhöz igazított szolgáltatásokra. Általánosságban elmondható, hogy a konfliktus elől menekülők valószínűleg súlyos pszichológiai stresszt szenvedtek el, ami a jövőben esetleg veszélyeztetettebbé teszi őket a kábítószerrel való visszaéléssel kapcsolatos problémákkal szemben. A háború a csempészútvonalakat is megváltoztathatja, mivel a bűnözők kihasználják a gyenge pontokat, vagy elkerülik az érintett területeket.

Franz Pietsch, az EMCDDA igazgatótanácsának elnöke így összegezte: „A ma közzétett jelentés stratégiai és átfogó áttekintést nyújt az európai kábítószer-helyzetről és annak a népegészségügyre és a közbiztonságra gyakorolt hatásairól. Alapvető információ forrás, amely segíti a politikai döntéshozókat és a kábítószerekkel foglalkozó szakembereket abban, hogy javíthassák felkészültségüket és reakciójukat. Ezen a héten ünnepli 25. évfordulóját az új pszichoaktív anyagokkal foglalkozó uniós Korai Jelzőrendszer. Az új kábítószerek folyamatos megjelenésével több támogatásra van szüksége a nemzeti Korai Jelzőrendszereknek, valamint az igazságügyi és toxikológiai vizsgálatok területén, a felmerülő veszélyek hatékonyabb észlelése és az azokra történő reakció, valamint a lakosság egészségének védelme érdekében.”

¹ Európai kábítószer-jelentés 2022 (25 nyelven) — https://www.emcdda.europa.eu/edr2022_en

A jelentés alapjául szolgáló nemzeti adatok (2022-es Statisztikai Közlöny) —

https://www.emcdda.europa.eu/data/stats2022_en

A jelentés a 2020-as és – amennyiben rendelkezésre állnak – 2021-es adatok alapján ismerteti a kábítószer-helyzetet 2021 végéig.

² https://www.emcdda.europa.eu/news/2022/2/latest-wastewater-data-reveal-drug-taking-habits-75-european-cities_en

³ https://www.emcdda.europa.eu/publications/rapid-communication/update-eu-early-warning-system-2022_en

⁴ Az EU kokain- és metamfetamin-piacának legfrissebb elemzése — https://www.emcdda.europa.eu/publications/eu-drug-markets_en

⁵ EMCDDA mini útmutatók a kábítószer-problémákra adott válaszokról —

https://www.emcdda.europa.eu/publications/health-and-social-responses-a-european-guide_en